

حمله دوباره «گودزیلا» به پرده سینما

«گودزیلا» که نسخه‌های قدیمی آن تا به حال چندین بار از شبکه‌های مختلف تلویزیونی ایران پخش شده و اواخر سال گذشته هم شبکه نمایش یک هفته به مرور این آثار پرداخت با یکسری ماجراجویی تازه روی پرده سینماهای جهان رفته است.

«گودزیلا» که نسخه‌های قدیمی آن تا به حال چندین بار از شبکه‌های مختلف تلویزیونی ایران پخش شده و اواخر سال گذشته هم شبکه نمایش یک هفته به مرور این آثار پرداخت با یکسری ماجراجویی تازه روی پرده سینماهای جهان رفته است. این نسخه جدید این اکشن ماجراجویانه و دلهره آور علمی-تخیلی، قصد احیای قصه این مجموعه فیلم کلاسیک ژاپنی را دارد. این در حالی است که صنعت سینما یک بار دیگر هم قبل از این در دهه 90 میلادی، نسخه ای از گودزیلا را ارائه داد که قرار بود به احیای این مجموعه فیلم بپردازد. نکته جالب در ارتباط با نسخه جدید گودزیلا این که برای اولین بار این فیلم محصول مشترک سینمای دو کشور ژاپن و آمریکا است. صنعت سینمای ژاپن نه تنها در سرمایه گذاری این گودزیلای تازه شرکت داشته، بلکه هم عوامل فنی و تولید خود را در اختیار کادر فیلم قرار داده و هم در نگارش فیلمنامه دخالت مستقیم داشته است. به همین دلیل است که گفته می شود این نسخه جدید احیا شده، بسیار به قصه و حال و هوای نسخه اصلی و کلاسیک ژاپنی آن نزدیک است تا قصه و حال و هوای نسخه انگلیسی زبان دهه 90 آن.

ترس از حمله اتمی تازه

مهم ترین نکته در ارتباط با گودزیلای جدید این است که مثل نسخه کلاسیک ژاپنی آن، وحشت عمومی نسبت به یک جنگ اتمی تازه را به تصویر می کشد. به این ترتیب، قصه فیلم به روشنی در این باره صحبت می کند که ظهور هیولای خفته در اعماق اقیانوس به دلیل آزمایش های اتمی آمریکا در شبه جزیره چین و ژاپن است. این نکته ای است که در قصه نسخه اصلی مجموعه فیلم گودزیلا وجود داشت، ولی نسخه دوباره سازی آن در سال 1998 با سکوت از کنار این مساله گذشت. در حقیقت، نسخه جدید گودزیلا تلاش زیادی کرده تا به قصه نسخه اصلی وفادار بماند. منتقدان سینمایی در زمان نمایش عمومی اولین قسمت گودزیلا در دهه 50 میلادی، آن را وحشت مردم ژاپن از وقوع یک جنگ اتمی تازه ارزیابی کردند. در نوشته ها و نقدهای منتقدان به این نکته اشاره شد که مردم ژاپن نگران آن هستند که یک بار دیگر قربانی حمله اتمی شوند. به همین دلیل، آنها گودزیلا را خلق کردند تا بگویند یک حمله اتمی و تلاش برای تولید سلاح های هسته ای و اتمی می تواند چه عواقب تلخ و خیمی برای اهالی کره زمین داشته باشد. ژاپن تنها کشور جهان است که از سوی آمریکا مورد حمله اتمی قرار گرفت و هنوز هم آثار و تاثیرات تلخ و مرگبار این حمله روی زندگی مردم این کشور آسیایی مشهود است.

ظهور گرانیقیمت هیولا

نسخه جدید گودزیلا را کمپانی برادران وارنر تهیه کرده و رقم دقیق هزینه های تولید آن اعلام نشده است. با این حال گفته می شود این فیلم یکی از محصولات پرخرج و گرانیقیمت فصل تابستان سینماست و بیش از 130 میلیون دلار صرف تولید آن شده است. اطلاعی از میزان سرمایه گذاری طرف ژاپنی در گودزیلای جدید نیست، اما گفته می شود صنعت سینمای ژاپن و تهیه کنندگان آن سعی دارند با این فیلم وارد بازار سینمایی انگلیسی زبان شوند تا از رقابای محلی خود دور نیفتند. در یکی دو سال اخیر، چینی ها در کنار تهیه کنندگان کره جنوبی تلاش تازه ای را برای ورود به تجارت انگلیسی زبان سینما انجام داده اند. این دو کشور با سرمایه گذاری بالا روی محصولات پسر و صدای هالیوودی و در اختیار گذاشتن لوکیشن های متنوع و چشمنواز خود توانسته اند سهم خوبی بین فیلم های بلاک باستر پیدا کنند. تولید موفقیت آمیز فیلم هایی مثل «مرد آهنی 3» و «ولورین» در آسیا، توجه صنعت سینمای ژاپن و سرمایه گذاران را نیز به خود جلب کرده است.

سونامی ترسناک

ظهور گودزیلا در سطح عمومی و بیرون آمدن او از اعماق آب های اقیانوس روی پرده سینما به صورت یک سونامی دریایی به تصویر کشیده شده است و این نوع نمایش حضور گودزیلا، پیام های زیست محیطی، اجتماعی و حتی سیاسی زیادی را با خود به همراه دارد. قبل از این کلینت ایستوود در سکانس ابتدایی hereafter پس از مرگ (2010) خود، یک سونامی دریایی را در معرض دید تماشاگران سینما قرار داد و این بار گودزیلا این سونامی را در مقیاسی بزرگ تر و وحشتناک تر به نمایش می گذارد. حضور گودزیلا با ویرانی و نابود کردن همه چیز همراه است. این حضور، تفاوتی با یک حمله اتمی ندارد و هیچ چیزی را سالم رها نمی کند. به نظر می رسد هیچ نیرویی توانایی مقابله با این خطر دهشتناک را ندارد. خلق گودزیلا به واسطه یک سری آزمایش اتمی آمریکا است که در مسیر غلطی می افتد. دو سال قبل هم اتفاق مشابهی در ژاپن رخ داد و پایگاه اتمی شهر فوکوشیما این کشور با مشکلاتی روبه رو شد. این موضوع به صورت تیترو اول رسانه های بین المللی درآمد، اما قبل از هر چیز باعث وحشت و صف ناپذیر مردم ژاپن شد. تحلیلگران اجتماعی و سیاسی روی این نکته مهم انگشت گذاشتند که دولت ها چقدر برای جان مردم خود اهمیت و ارزش قائل هستند و چه تضمینی وجود دارد که فعالیت این پایگاه های اتمی وارد مسیر غلط و خطرناکی نشود. رسانه های گروهی ژاپن می نویسند اکران عمومی نسخه جدید گودزیلا دوباره این پرسش ها را در سطح وسیعی مطرح خواهد کرد.

فرانسوی های سرگردان

نکته ای که مورد توجه منتقدان سینمایی قرار گرفته، حضور بازیگران مشهور فرانسوی در نقش های مکمل نسخه های انگلیسی زبان گودزیلا است. در نسخه جدید این فیلم، ژولیت بینوش در نقش دانشمندی بازی می کند که قربانی فعالیت های خود می شود. او که زمان انفجار داخل پایگاه اتمی قرار دارد، به واسطه این انفجار کشته می شود. در نسخه دهه 90 فیلم هم ژان رنو، دیگر بازیگر فرانسوی در یک نقش مکمل بازی کرده بود، اما منتقدان سینمایی می گویند بازیگران در این اکشن دلهره آور علمی - تخیلی نقش تعیین کننده ای ندارند و در کنار شخصیت گودزیلا، جلوه های ویژه پیشرفته است که نقش ستارگان اصلی فیلم را بازی می کند. در حقیقت، بار اصلی زحمات فیلم روی دوش مسئولان جلوه های ویژه آن بوده که با کارهای خود، یک دنیای آخر زمانی را خلق کرده اند. گرت ادواردز، کارگردانی نسخه جدید گودزیلا را انجام داده است. او در کارنامه اش کارگردانی فیلم هایی مثل هیولاها و تعدادی کار مستند و تلویزیونی را دارد و گودزیلا دومین کار بلند سینمایی اش به حساب می آید. نقش های اصلی فیلم را هم آرون تیلور جانسون، الیزابت اولسون و برایان کراستون بازی کرده اند، ولی ستاره اصلی فیلم همان دایناسور عظیم الجثه خشمگینی است که آزمایش های اتمی آمریکا او را از خواب چند صد ساله بیدار و راهی خیابان های نیویورک می کند.

گودزیلای ناموفق

صنعت سینمای آمریکا اولین بار سال 1998 سعی کرد نسخه ای موفق و انگلیسی زبان از مشهورترین و پرفروش ترین محصول کل تاریخ صنعت سینمای ژاپن ارائه دهد. در آن زمان برای کشاندن هیولای عصبانی مجموعه فیلم گودزیلا به خیابان های منهن، از رولند آمیخ دعوت به همکاری کردند. این فیلمساز آلمانی تبار قبل از آن در فیلم علمی - تخیلی «روز استقلال» خود نیز تلاش کرده بود کره زمین و ساکنان آن را به واسطه حضور موجودات بیگانه فضایی از بین ببرد، اما این فیلمساز پولساز نتوانست با گودزیلای خود، فیلم پرفروش دیگری وارد جدول گیشه نمایش سینما کند. در حالی که 130 میلیون دلار صرف تولید این نسخه انگلیسی زبان شده بود، تماشاگران آمریکای شمالی فقط 136 میلیون دلار برای دیدن آن پرداخت کردند. نمایش عمومی فیلم با یک افتتاحیه بالا و خوب 56 میلیون دلاری شروع شد. این مساله باعث خشنودی و دلگرمی تهیه کنندگان شد و آنها تصور کردند با یک فیلم بسیار پرفروش روبه رو هستند که رقم فروش آن تا 200 میلیون دلار هم می رود، اما فروش فیلم از هفته دوم شاهد کاهش چشمگیری شد. عدم موفقیت مالی و انتقادی گودزیلای رولند آمیخ باعث شد بحث تولید قسمت های بعدی آن متوقف شده و قسمت های جدید آن وارد مرحله تولید نشود. این در حالی بود که تهیه کنندگان فیلم در زمان تولید آن گفته بودند قصد دارند این فیلم را (مثل نسخه ژاپنی آن) تبدیل به یک مجموعه فیلم دنباله دار سینمایی کنند.

هیولای اصل!

گودزیلا در اصل یک فیلم ژاپنی است که سال 1954 ساخته شد. گودزیلا موجودی خیالی است که به زبان ژاپنی او را گوجیرا (هیولا) صدا می زنند. نسخه اصلی گودزیلا را ایشیرو هوندا کارگردانی کرد. خود سازندگان فیلم هم انتظار استقبال گسترده و بالایی را از آن نداشتند، اما موفقیت بالای مالی فیلم در ژاپن، راه را برای تولید قسمت های بعدی آن هموار کرد. تا به امروز گودزیلا نه تنها در ژاپن لقب یکی از موفق ترین مجموعه فیلم سینمایی را گرفته، بلکه در سطح بین المللی هم کمتر فیلمی توانسته صاحب این تعداد دنباله و قسمت تازه شود. بجز مجموعه فیلم اکشن و جاسوسی جیمز باند - که تا به حال 24 قسمت آن تولید شده - هیچ فیلم سینمایی دیگری نتوانسته اینقدر دوام بیاورد و قسمت های جدید آن جلوی دوربین برود. گودزیلا خیلی سریع به صورت یکی از نمادهای فرهنگی معاصر - هم در ژاپن و هم در بقیه کشورهای جهان - درآمد. کمپانی قدیمی توهو، تهیه کننده این مجموعه فیلم است و در کل 28 قسمت آن را تولید کرد. در کنار فیلم های سینمایی گودزیلا، بازی های ویدئویی، کتاب های مصور و مجموعه های تلویزیونی هم براساس شخصیت وی تولید و وارد بازار شد. رسانه های گروهی ژاپن از گودزیلا به عنوان «سلطان هیولاها» یاد می کنند. منتقدان هم از این شخصیت به عنوان استعاره ای برای سلاح های هسته ای اسم می برند. برخی ژاپنی ها با وجود آن که گودزیلا در فیلم های خود دست به تخریب شهرها می زند، او را یک قهرمان می دانند. این لقب پس از آن به گودزیلا داده شد که وی در چند قسمت از این مجموعه فیلم به مبارزه با چند نیروی ویرانگر می پردازد، اما با وجود چنین اقداماتی، منتقدان سینمایی و اهل فن هنوز هم او را خطر و تهدیدی برای آدم ها و زمین می دانند.

نامی که ماندگار شد

ژاپنی ها از گودزیلا با نام گوجیرا اسم می برند. گوجیرا از تلفیق کلمات ژاپنی گوریرا (گوریل) و کوجیرا (نهنگ) گرفته شده، به معنی چیزی بین هیولا و نهنگ است که توانایی زندگی در اعماق دریا را دارد. با آن که بیش از 60 سال از حیات گودزیلا می گذرد، هنوز نوع خلق این شخصیت در هاله ای از ابهام قرار دارد. کیمی هوندا - همسر بیوه ایشیرو هوندا - در چند مصاحبه اعلام کرد نسبت به این موضوع که یکی از کارمندان شرکت فیلمسازی توهو به صورت اتفاقی قصه گودزیلا را برای مسئولان کمپانی تعریف کرده، با شک و تردید صحبت می کند. کمپانی توهو سال 2004 پس از تولید «گودزیلا: جنگ های پایانی» اعلام کرد شخصیت افسانه ای خود را بایگانی می کند و فیلم دیگری از این مجموعه فیلم پرفردار را تولید نخواهد کرد. اعلام این خبر با واکنش های منفی زیادی در ژاپن روبه رو شد. منتقدان و تماشاگران سینما به صورت همزمان نسبت به این اقدام کمپانی توهو اعتراض کردند و گفتند تولید قسمت های این مجموعه فیلم دلهره آور علمی - تخیلی باید ادامه پیدا کند. به همین دلیل، بسیاری از تحلیلگران سینمایی پیش بینی کردند مسئولان کمپانی توهو حرف خود را پس گرفته و تولید قسمت های تازه گودزیلا را ادامه دهند، اما با گذشت زمان مشخص شد این پیش بینی غلط بوده و تهیه کنندگان فیلم علاقه ای به بازگشت به گذشته و خلق ماجراجویی های تازه براساس این شخصیت مشهور کلاسیک خود ندارند. در طول سال های گذشته، طرفداران مجموعه ژاپنی فیلم گودزیلا چشم انتظار ساخت قسمت جدیدی از آن هستند و هنوز امید خود را در این رابطه از دست نداده

اند. این در حالی است که آنها گفته اند گودزیلا یک شمایل ژاپنی بوده و برایشان تولید فیلمی انگلیسی (یا خارجی) زبان با حضور گودزیلا قابل قبول نیست. آنها عروسک آهنی خود را - که روی پرده سینما کاملاً مشخص است یک اسباب بازی است و در فیلم های آن اثری از جلوه های پیشرفته و قابل قبول ویژه کامپیوتری نیست - می خواهند و هیولای طبیعی محصولات آمریکایی برایشان معنی و مفهومی ندارد.

ورایتی / مترجم: کیکاووس زیاری